

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΟΙ ΕΡΩΤΕΣ ΤΟΥ ΤΟΛΣΤΟΗ

Ένας πρωτότυπος έρωτευμένος. Ή πρώτη αγάπη του Λέοντος Τολστόη. Ή ματαιόδοξη Βαλερία Άρσένιεφ. Γιατί διέλυσε τους πρώτους άρραβώνες του ο Τολστόη. Το σαλόνι των Μπέρς. Ο Τολστόη έρωτευμένος με τη Σοφία Μπέρς. Μια παράξενη έρωτική εξομολόγησης κλπ. κλπ.

Ο κόμης Λέων Τολστόη, ο μεγάλος και πασίγνωστος Ρώσος συγγραφέας κι' όταν ακόμη ήταν έρωτευμένος; ήταν ένας παράξενος και πρωτότυπος άνθρωπος. Άρραβωνιάσθηκε για πρώτη φορά το 1856, την εποχή δηλαδή που γνώρισε τη Βαλερία Άρσένιεφ, την όμορφη κόρη ενός θαυματούτου εμπόρου: ή Βαλερία ήταν ο πρώτος έρωτος του. Ο Τολστόη ήταν τότε 29 χρόνων κι' όμως, παρ' όλη τη νεαρή ηλικία του, είχε σοβαρές κι' αυστηρές ιδέες για το γάμο. Στις 25 Αυγούστου 1856 λοιπόν, γράφοντας στην άρραβωνιαστικιά του, την μάλλον γιατι είχε την «τρέλλα» να παρευρεθί στις γιορτές της «Στέφειας», στη Μόσχα:

«Αγαπάτε την άριστοκρατία, της έλεγε, κι' όχι τους ανθρώπους, όλους τους ανθρώπους. Αυτό είναι επικίνδυνο κι' όχι και τόσο καλοαπειτικό για σας Βαλερία. Γιατί, ακριβώς στις λεγόμενες άριστοκρατικές οικογένειες βρίσκει κανείς περισσότερη διαφθορά, παρά σ' όλες τις άλλες κοινωνικές τάξεις...»

Κι' αλήθεια, ο Τολστόη ένοιωσε μια τόσο μεγάλη αηδία για την «καλή κοινωνία» της Μόσχας, ώστε δεν πήγε να παρακολούθηση κι' αυτός τις γιορτές της «Στέφειας». Στο παραπάνω δε γράμμα του προς την άρραβωνιαστικιά του, κατέληγε ως έξης:

«Παραμένω ο άφωτισμένος και υπερβολικά δυσάρεστος για σας θεράπων, κόμης Λέων Τολστόη».

Η όμορφη Βαλερία φαίνεται πως θύμωσε, γιατί δεν του απάντησε. Κι' ο Τολστόη, που ήταν έρωτευμένος μαζί της, της έγραψε πάλι, ύστερ' από μερικές μέρες και την παρακάλεσε να τον συγχωρέσει.

Από τότε άρχισε να την επισκέπτεται συχνά στο πατρικό της σπίτι. Μια μέρα συλλογίσθηκε πως έπρεπε να υποβάλη σε μια δοκιμασία τον έρωτά του κι' έφυγε ξαφνικά για την Πετρούπολι. Κατά τη διάρκεια του ταξιδιού του έγραψε πάλι ένα γράμμα στην αγαπημένη του και της έσήγησε ότι μέσα στο στήθος του έπαλλαν δυο καρδιές!

«Η μία, κι' αυτήν έσείς αγαπάτε, της έγραφε, είναι η άνοητη.

Η άλλη, κι' αυτήν έσείς δεν την αγαπάτε, είναι εκείνη που αξίζει την αγάπη σας. Έχω τη γνώμη πως αν υπερσχίσουν τα αισθήματα της άνοητης καρδιάς μου, θα μπορούσαμε να ζήσουμε ευτυχώς. Μά ή ευτυχία μας αυτή, είμαι βέβαιος, πως δεν θα κρατήσει περισσότερο από ένα μήνα».

Ο Τολστόη σ' όλα τα γράμματά του προς τη Βαλερία της μιλάει για τον μοναδικό προορισμό του ανθρώπου που είναι ή διαρκής προσπάθειά του να φτάση στην τελειότητα και τη συμβουλεύει να ζή με τέτοιο τρόπο, ώστε να μπορεί το θράδυ να πηγαίνει να κοιμηθί με τη συνειδησίησυχνη σαν να κάμε κάποια καλή πράξι κατά τη διάρκεια της ημερας. Ο Τολστόη δεν εξιδανικεύει τον έρωτα, αντίθετως μάλιστα αγωνίζεται να εξουδετερώση με κάθε τρόπο το γλυκό δηλητήριο του πάθους. Κι' έτσι σ' ένα άλλο γράμμα του συγκρίνει τον χαρακτήρα του με τόν χαρακτήρα της άρραβωνιαστικιάς του.

«Έσείς, της γράφει, νοιάζεστε πως είσαστε ευτυχισμένη ανάμεσα στους φαντασμαγορικούς χορούς της Αύλης και στα άριστοκρατικά σαλόνια. Αυτό όμως δεν είναι, έμένα, το ιδανικό μου. Έγώ όνειρεύομαι μια ήσυχη οικογενειακή ζωή σ' ένα μικρό χωριό. Εκεί πέρα θα ήθελα γ' αγαπώ τη γυ-

ναίκα μου, να φροντίζω γι' αυτήν, να γράφω και να νοιάζομαι για το σπίτι μου».

Η Βαλερία βρέθηκε σε δύσκολη θέση και δεν του απάντησε κι' εκείνος τότε πειράχθηκε και τις έστειλε αυτές τις λέξεις:

«Σας γράφω για τελευταία φορά. Μά τί πάθατε; Μήπως είσαστε άρρωστη; Ή μήπως ντρέπεσθε για μένα; Νοιώθω πως ή σχέσεις μας μπορεί να μας φέρουν άσυχία. Και θα ήταν καλύτερα να σταματήσουμε στη μέση του δρόμου, γιατί ύστερα θα είναι πολύ άσυχά».

Από την εποχή αυτή, τα γράμματα του Τολστόη ήταν ψυχρά. Στις 13 Δεκεμβρίου έγραφε στη Βαλερία:

«Ο έρωτας κι' ο γάμος θα έκαναν και τους δυο μας δυστυχισμένους. Πιο ύποφερτη είναι μια άγνη και ιδανική φιλία».

Οι άρραβώνες φυσικά διαλύθηκαν κι' ο Τολστόη λυτρώθηκε έτσι από τη ματαιόδοξη «κοσμική» Βαλερία Άρσένιεφ. Ύστερα από λίγα χρόνια, γνώρισε τέλος εκείνη που θα γινόταν ή πιστή κι' άφωτισμένη σύντροφος της ζωής του.

Η οικογένειά Μπέρς είχε τότε ένα περίφημο σαλόνι, όπου σύχναζαν έκλεκτοι άριστοκράτες, έπιστήμονες, αξιωματικοί και διανοούμενοι. Ο Μπέρς ήταν γιατρός της Αύλης. Η δεσποινίδες Μπέρς, ή Λίζα, ή μεγάλη, ή Σοφία κ' ή Τατιάνα είχαν συναντήσει τον Τολστόη στο σαλόνι της αδελφής του κι' έτσι τον προσκάλεσαν και στο δικό τους, όπου εκείνος άρχισε να πηγαίνει ταχτικά, βρίσκοντας μια έξαιρετική ευχαρίστησι στη συντροφιά των τριών κοριτσιών. Ο Τολστόη μάλιστα δεν έκρυψε στην αδελφή του ότι ήθελε να διαλέξη ένα από αυτά τα κορίτσια, για να το παντρευθί κ' ή αδελφή του πάλι, όχι μόνο δεν του έφερε καμιά αντίρρησι, αλλά και τον βοήθησε να γνωρισθί καλύτερα με τη Λίζα, τη μεγαλύτερη από τις δεσποινίδες Μπέρς. Αυτή θεωρούσε ή αδελφή του ως πιο κατάλληλη απ' όλες. Γρήγορα ώστόσο πρόσεξε ότι ο Τολστόη έρωτοτροπούσε με τη Σοφία.

Ο συγγραφέας της «Αναστάσεως» ήταν τότε 34 χρόνων και προσπαθούσε με κάθε τρόπο να της κινή έντύπωσι. Φορούσε ακόμη τη στολή του αξιωματικού και πολλές φορές διηγείτο συναρπαστικές ιστορίες από την πολιορκία της Σεβαστουπόλεως.

Η Σοφία τον άκουγε με θαυμασμό και με μια λατρεία που μπορεί να την ονομάση κανείς παθολογική. Ο Τολστόη, όταν μιλούσε, γοήτευε όλον τον κόσμο. Στους νέους, στους γέρους, στα κορίτσια, στις κυρίες ήταν συμπαθής, αγαπητός, ευχάριστος. Φερνόταν σ' όλους με μεγάλη αγάπη και καλωσύνη. Άκουη και προς τους υπηρέτες ήταν εύπροσήγορος.

Ήταν ή εποχή που έγραφε στο «Ημερολόγιό» του:

«Το καλύτερο μέσο για να φτάση κανείς στην ευτυχία είναι ν' απλωνί γύρω του, χωρίς κανένα περιορισμό ένα μεγάλο δίχτυ αγάπης, όπου πιάνεται ό,τι περνάει: μια γοηούλα, ένα παιδάκι, ένας ύληρέτης...»

Μά ή ξαφνική τότε αναχωρησι του Τολστόη, θύθησε τη Σοφία στη λύπη. Η αδελφή της μια μέρα τη ρώτησε:

—Αγαπάς τον κόμητα;

—Δεν ξέρω.. της απάντησε εκείνη.

Μά τον αγαπούσε σ' αλήθεια, βαθειά, μ' έναν τρελλό έρωτα.

Κι' αυτή ή λύπη της μεγάλωσε περισσότερο, όταν έγινε γνωστό στο σαλόνι τους, από μια άβασιμη διάδοσι, ότι ο Τολστόη αγαπούσε την αδελφή της, τη Λίζα.

Ο Λέων Τολστόη

(Συνέχεια στη σελίδα 45)

Η ΓΕΩΡΓΙΑ ΣΑΝΔΗ ΣΤΟΝ ΑΛΦΡΕΔΟ ΜΥΣΣΕ

(Συνέχεια έκ της σελίδος 29)

τάκια του και το πρωί το βρήκα παγωμένο, άψυχο, νεκρό... Μια ιστορία ζωής, ήτανε αυτό το πουλάκι, λατρευτέ μου 'Αλφρέδε... Θυμάσαι;... Και τώρα, όπως όλα στη ζωή, έσβυσε κι' αυτό, με το θάνατο...

Σ' αφήνω, άγγελέ μου. Σε χαιρετώ, σε φιλώ, σε σφίγγω στην άγκαλιά μου, από μακριά, από τόσο μακριά...

Γράφε μου ακόμα. Γράφε μου ως την τελευταία στιγμή, που θ' αφήσω τη Βενετία...

Χαίρε
ΓΕΩΡΓΙΑ

26 Μαΐου 1834

'Αγαπημένε μου 'Αλφρέδε,
Σου γράφω, χωρίς να περιμένω γράμμα σου, χωρίς να το λάβω ακόμα.

Είμαι φριχτά καταβεβλημένη, θλιμμένη άνησυχη.
Δέν ξέρω γιατί, όχι μόνο δεν μπορώ να ιδώ την κόρη μου, αλλά ούτε γράμμα της να λάβω.

Τά δικά μου, που της στέλνω, στο Παρίσι φαίνεται πως δεν της τὰ δίνουν. 'Η άνησυχία μου, έχει γίνει άληθινός επιάλτης...

'Ακόμα, μ' όλη αυτή την αγωνία, μου συνέβη χθές να σε ιδώ στο όνειρό μου. Σε είδα χλωμό, άσθενικό, άρρωστο... 'Αρχισα να φωνάζω, να κλαίω, να σακρύζω στον ύπνο μου, ως τη στιγμή που πετάχτηκα απ' το κρεβάτι. Τρέμω για την υγεία σου, 'Αλφρέδε... Μόλις λάθης αυτό το γράμμα γράψε μου άμέσως. 'Αν έχης στείλει γράμμα, ξανάγραφέ μου... Μου φαίνεται πως είμαι μόνη, κατάμονη στον κόσμο... 'Όλοι όσοι με αγάπησαν, μου φαίνεται πως πέθαιναν, πως δεν υπάρχουν πια στη ζωή...

Τρέμω που σου γράφω... Τά μάτια μου στάζουν δάκρυα...

Σε χαιρετώ και σου ζητώ να με συγχωρήσης, γιατί ίσως σε στενοχωρώ και σένα μ' αυτά τὰ μελαγχολικά μου λόγια που δεν μπορώ να τὰ συγκρατήσω και να μη στα γράψω.

Γι' αυτό, το γράμμα μου αυτό, σε παρακαλώ να το κάψης, να το ρίξης στη φωτιά...

Δέν αξίζει να μείνι στα χέρια σου, ένα γράμμα γεμάτο άγωνίες, γεμάτο έννοιες, που είνε προσωπικά δικές μου και που δεν άφυρούν τον έρωτά μας...

'Ω! τί ζωή! Τί ζωή φριχτή που περνώ, μόνη, χωρίς έσένα...

Χαίρε, μικρέ μου άγγελε... Πόσο είσαι καλός! Ξέρω ότι μ' αγαπάς, όπως σ' αγαπώ κι' εγώ...

Χαίρε
ΓΕΩΡΓΙΑ

ΟΙ ΕΡΩΤΕΣ ΤΟΥ ΤΟΛΣΤΟΪ

(Συνέχεια έκ της σελίδος 20)

'Η Σοφία, εκείνες άκριώς τις ημέρες, έγραψε ένα διήγημα, όπου μιλούσε για τον Τολστόη, για τον έαυτό της και για μια φίλη της, τη Νατάσα. 'Ο Τολστόη το έμαθε και της ζήτησε να διαβάση τὰ χειρόγραφα. 'Επειτα, σημείωσε στο «'Ημερολόγιό» του:

«Σήμερα διάβασα το διήγημα της Σοφίας. Τί απλότης και τί τόνος σ' όλο το διήγημα! 'Η φράσις της: ή τόσο συμπαθητική μορφή του», με καθυσέχασε. 'Ασφαλώς δεν πρόκειται για μένα...»

'Ο συγγραφέυς της «'Ανας Καρενίν» πίστευε πως ήταν άσχημος και υπέφερε γι' αυτό. Πολλές φορές άλλωστε έκανε λόγο για την «άσκήμια» του στη Νατάσα, που ήταν κοινή τους φίλη.

'Αργότερα όμως, στο σπίτι του θείου της Σοφίας, ο Τολστόη δεν μπόρεσε να κρύψη περισσότερο τον έρωτά του και της έκανε την έξης παράξενη και πρωτότυπη έρωτική έξομολόγησι. Πήρε ένα κομμάτι κιμωλίας και έγραψε πάνω στο κόκκινο σκέπασμα του τραπέζιου, τὰ ακόλουθα αρχικά: «Η. Ο. Σ. Π. Ο. Θ. Ν. Π. Τ. Λ. Α. Δ. Ε. Α. Ε. Ε. Α.» Τ' αρχικά αυτά ή Σοφία με το θαυμαστό ένστικτο της έρωτευμένης και με την καταπληκτική έξυπνάδα της τὰ διαέκασε με μεγάλη εύκολια. 'Ελεγαν δέ τὰ έξης:

«'Η οικογένειά σας πιστεύει ότι θέλω να παντρευτώ τη Λίζα. Αυτό δεν είνε αλήθεια. 'Εγώ εοῶς αγαπώ.»

—'Ο Λέων, έλεγε κατόπιν ή Σοφία, δεν παραξενεύθηκε διόλου που διάβασα εύκολα αυτό το κρυπτογράφημά του. Θεωρούσε ως πολύ φυσικό το ότι καταλάβαινα τὰ πάντα.

'Η Σοφία ήταν τότε μόλις 18 χρόνων. 'Υστερα από λίγες μέρες ο Τολστόη πήρε την απόφασι να της δώση ένα γράμμα:

«'Είνε τρεις εβδομάδες τώρα που υποφέρω, της έγραφε. Κάθε μέρα λέω: — Σήμερα θά της τὰ πω όλα! και κάθε μέρα μένω με την ίδια αγωνία κι' αναρωτιέμαι: Γιατί δεν της είπα τίποτε; Σ' αυτό το γράμμα λοιπόν σου λέω, τι δεν βρίσκω το θάρρος να σου πω ο ίδιος δια έωσης φωνής. 'Είσαι μια τίμια γυναίκα. 'Απάντησε μου ειλικρινά και τίμια τι πρέπει να κάνω... Μά, για την αγάπη του Θεού, μη πεις ψέματα! Λοιπόν, απάντησέ μου: θέλεις να γίνης γυναίκα μου;...»

Τη στιγμή που τελείωνε το διάβασμα αυτού του γράμματος, ή Σοφία, παρουσιάσθηκε ή Λίζα. 'Από τὰ δάκρυα της αδελφής της κατάλαβε τότε τί της έγραφε ο Τολστόη και έπαθε μια νευρική κρίσι από την απογοήτευσί...

Μά ή Σοφία δεν έφταιγε. Κι' έτσι απάντησε στον Τολστόη

Ο ΛΗΣΤΑΡΧΟΣ ΠΟΥ ΘΑΝΑΤΩΘΗΚΕ ΔΥΟ ΦΟΡΕΣ

(Συνέχεια έκ της σελίδος 30)

κουρσάρου, όλος ο λαός έξηγέρθη. Και ή κυβέρνησις διέταξε όλα τὰ πολεμικά καράβια να θγούν προς καταδίωξιν των πειρατών και να τους συλλάβουν ζωντανούς ή πεθαμένους.

'Ο Μπεναβίντες τὰ έμαθε όλ' αυτά από τους κατασκόπους του κι' έκρυψε τον στόλον του σε έναν έρημο όρμο, περιμένοντας μέρες καλύτερες. 'Επί του παρόντος, άφου άποθίβασε τους άνδρες του στην ξηρά, άρχισε πάλι τις τρομερές του επιδρομές, σφάζοντας, πυρπολώντας, λεηλατώντας όλες τις έπαρχίες της Χιλής, άνοίγοντας άληθινές μάχες με τὰ τακτικά στρατεύματα και κατατροπώνοντας τα.

Τότε ή κυβέρνησις, μη μπορώντας να κάνη τίποτε με τη δύναμι, κατέφυγε στην πονηρία: εξαγόρασε δυο από τους ύπαρχηγούς του ληστάρχου, δυο παληανθρώπους, που είχαν άνακατευθί σ' ένα σωρό εγκλήματα. Τους ύποσχέθηκε δηλαδή, ότι θά τους χάριζε τη ζωή και θά τους εξασφάλιζε μια σύνταξι, αν της παρέδιδαν τον ληστάρχο.

'Οι δυο προδότες τὸ κατάφεραν εύκολα αυτό. 'Επεισαν τον Μπεναβίντες να όργανώση μια έπίδρομη έναντίον του μικροῦ λιμένος της Τοποκάλα. Μά μόλις ο «'Ωκεανός», επάνω στον όποιο επέβαινε ο ληστάρχος έφθασε στην είσοδο του λιμένος, τον έρριξαν επίτηδες έξω και συγχρόνως είδοποίησαν τη φρουρά της πόλεως, ή όποία έτρεξε και συνέλαβε τον Μπεναβίντες, έπειτα από μια άπεγνωσμένη αντίστασι.

'Η δίκη του Μπεναβίντες θάσταξε μήνες όλόκληρους, Τέλος στις 22 Φεβρουαρίου 1823 καταδικάστηκε στον δι' άγχόνης θάνατον. 'Η εκτέλεσίς του έγινε άθθημερόν. Τον έσυραν μάλιστα στον τόπο, όπου ήταν στημένη ή άγχώνη, έχοντάς τον δεμένο στην ούρα ενός μουλαριού. Για να προλάβουν δέ κάθε καινούργια του νεκρανάστασι, του έκοψαν το κεφάλι και τὰ χέρια και τὰ εξέθεσαν στην κοινή θέα διαδοχικά σ' όλα τὰ μέρη, όπου είχε διαπράξει τὰ εγκλήματά του.

Η «ΛΕΣΧΗ ΤΗΣ ΣΥΖΥΓΙΚΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ»

(Συνέχεια έκ της σελίδος 17)

Λεφωνήτριες των μεγάλων ξενοδοχείων των κοσμικών κέντρων, οικιών, καθώς και διάφορες ώμορφες γυναίκες που έχουν άτυχήσει στον έρωτα. Μη φαντασθήτε ότι είμαστε άσυνείδητες κακοποιοί και ότι έκβιάζουμε τους «πελάτες» μας για να τους πάρουμε τὰ λεφτά. Αυτό είνε να πούμε μια χρηματική τιμωρία τους. Το μεγαλύτερο μαρτύριο είνε ή θάσανος στην όποία τους ύποβάλλουμε, με την άπειλή ότι θ' άποκαλύψουμε τις σχέσεις των. Και επειδή πρέπει να τιμωρηθούν σπείδουμε να είδοποιήσουμε τους ενδιαφερομένους. 'Όσο για τὰ λεφτά που μαζεύουμε από αυτούς τους «έκβιασμούς» τὰ καταθέτουμε στην Τράπεζα! 'Εχουμε σκοπό να χτίσουμε ένα μεγάλο οικημα στο όποιο να δύνανται να θρούν άσυλο και τροφή όλες ή δυστυχισμένες γυναίκες, ή όποιες παρά τη φτώχεια που τις βασανίζει εξακολουθούν να παραμένουν πιστές στους συζύγους των φροντίζοντας να περιποιούνται τὰ παιδιά των. Και αυτό το οικημα πολυ γρήγορα θά άνεγερθί γιατί καθημερινώς αί εισπράξεις της «Λέσχης» αύξάνονται σημαντικά.

—'Ο τρόπος δέ της εργασίας μας, εξήγησεν ή «μίσσες» Στέφενσον, είνε άπλουστατος. Παρακολουθούμε όλες τις τηλεφωνικές συνομιλίες και σημειώνουμε εκείνες που μας ενδιαφέρουν. 'Ετσι μαθαίνουμε τις διάφορες άπιστίες των γυναικών και των άνδρων και σπείδουμε να τις έκμεταλλευθούμε για το σκοπό που αναφέραμε.

Το δικαστήριο φυσικά άθώωσε την «μίσσες» Κάρολ και την εύχαρίστησε γι' αυτό το αξιοθαύμαστο έργον της. Μά καταδίκασε τον άτυχο Σμιθ σε είκοσι χρόνια φυλακής, γιατί ή άνωθροκτονία στην 'Αμερική θεωρείται ως το πιο φρικώδες εγκλημα.

ΤΖΩΝ ΠΗΡΣΟΝ

ΜΙΑ ΑΠΙΣΤΕΥΤΗ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ

(Συνέχεια έκ της σελίδος 34)

καιμιά σημασία, γιατί ο γυάγκστερ έδω και λίγο καιρό λεηλάτησε ένα οδαιμαντοπωλείο της Ουάσιγκτων - Στρητ και δολοφόνησε ένα πόλιτσιαν!... Κι' αυτό μόνο το κατορθωμά του είνε άρκετό για να τον στείλη στην ηλεκτρική καρέκλα...

»Καθώς βλέπετε, ή τύχη βοηθάει πάντα τους άστυνομικούς. 'Ο Ράλφ Πιέτερσον έκανε την άνοησία να χρησιμοποιήση το φίλμ που είχε βρει μέσα στη φωτογραφική μηχανή του μίστερ Φέρολ, χωρίς να ξέρη ότι ή πρώτη φωτογραφία αυτού του φίλμ ήταν ένα εστάντανέ του πλουσίου κτηματίου του Τζέφρου!...

'Η 'Εβελιν, μπροστά σ' αυτήν την αποκάλυψι, άπόμεινε σαν χαμένη. 'Επειτα, όταν συνήλθε, έτοίμασε γρήγορα-γρήγορα την θαλίτσα της και ξαναγύρισε τρομοκρατημένη κοντά στους γονείς της.

πως ήθελε να γίνη γυναίκα του. 'Εκείνος τότε ζήτησε έπισήμως το χέρι της το 1862 και στις 6 Σεπτεμβρίου του ίδιου χρόνου την παντρεύθηκε, τρελλά έρωτευμένος μαζί της.